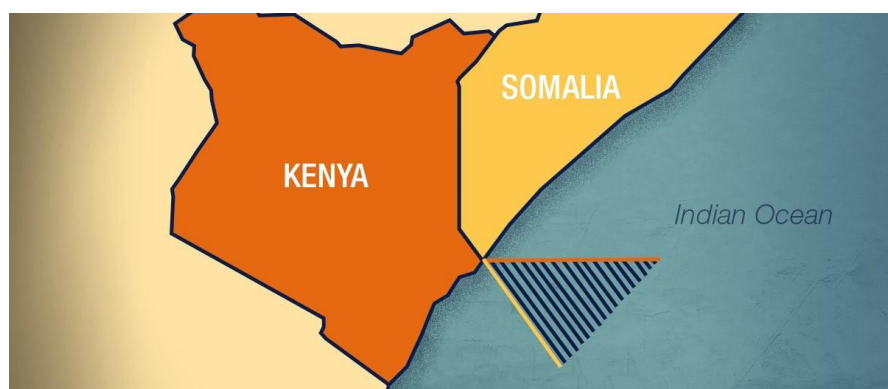

KENYA-ΣΟΜΑΛΙΑ

Η πολύχρονη διαμάχη για τα θαλάσσια σύνορα και η απόφαση του δικαστηρίου της Χάγης

- **Συγγραφείς :**
- Κωνσταντίνα Γιάννου
- Αποστολία Σιλιβέρδη

- **ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΕΣ/ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΕΣ:**
- Λυδία Νίκα

---

¹Φωτογραφία από [:https://issafrica.org/iss-today/icj-draws-the-line-in-kenya-and-somalias-troubled-waters](https://issafrica.org/iss-today/icj-draws-the-line-in-kenya-and-somalias-troubled-waters)

ΑΦΙΕΡΩΣΕΙΣ

Το πρώτο μέρος της παρούσας εργασίας είναι αφιερωμένο στο μπαμπά μου, που δεν είναι πλέον εδώ, άλλα χάρη σε αυτόν έφτασα ως εδώ...

Περιεχόμενα

ΑΦΙΕΡΩΣΕΙΣ	2
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
ΚΕΝΥΑ	4
ΣΟΜΑΛΙΑ	4
ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΖΩΝΗ	5
ΚΡΑΤΟΣ, ΕΔΑΦΙΚΗ ΑΚΕΡΑΙΟΤΗΤΑ-ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΣΥΝΟΡΑ	6
ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΔΙΑΜΑΧΗ	6
Η απόφαση του δικαστηρίου ως προς το ζήτημα της αρμοδιότητάς του (2017)	7
Απόφαση επί της ουσίας (2021)	10
Επίλογος	12
Βιβλιογραφία	14

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα εργασία θα πραγματευτεί τη διαμάχη για τα θαλάσσια σύνορα μεταξύ Κένυας και Σομαλίας μετά την αίτηση της πρώτης για επαναχάραξη αυτών. Θα δοθεί επίσης η δυνατότητα, να κατανοηθεί η έννοια του κράτους, της ΑΟΖ, της εδαφικής ακεραιότητας και των θαλασσίων συνόρων. Τέλος, θα αναλυθεί η δικαστική διαμάχη και η τελική απόφαση του δικαστηρίου της Χάγης.

ΚΕΝΥΑ

Η Κένυα² είναι μια χώρα της ανατολικής Αφρικής με εκτιμώμενο πληθυσμό [2021] 48.952.000. Είναι γνωστή ως Δημοκρατία της Κένυας (Republic of Kenya), έχει πρωτεύουσα το Ναιρόμπι, και ο πρωθυπουργός της ονομάζεται Uhuru Kenyatta.

Η επίσημες γλώσσες είναι η Σουαχίλι και τα Αγγλικά, ενώ δεν καταγράφεται κάποια επίσημη θρησκεία, καθώς το 85% του πληθυσμού είναι Χριστιανοί, οι Μουσουλμάνοι απαρτίζουν το 10%, ενώ υπάρχουν και 26.060 Μάρτυρες του Ιαχωβά.

Η Κένυα συνορεύει νοτιοδυτικά με την Τανζανία, δυτικά με την Ουγκάντα, και συνορεύει με τη λίμνη Βικτόρια, βορειοδυτικά με το Νότιο Σουδάν, βόρεια με την Αιθιοπία, βορειοανατολικά και ανατολικά με τη Σομαλία και νοτιοανατολικά βρέχεται από τον Ινδικό Ωκεανό.

ΣΟΜΑΛΙΑ

Η Σομαλία³ είναι χώρα της ανατολικής Αφρικής, στο λεγόμενο κέρασ της Αφρικής. Οι ακτές της εκτίνονται βόρεια, ανατολικά και νοτιοανατολικά στον κόλπο του Άντεν και στον Ινδικό ωκεανό, αντίστοιχα.

---

²Britannica Encyclopedia, Kenya [online] Ηλεκτρονική διεύθυνση:
<https://www.britannica.com/place/Kenya>

³Britannica Encyclopedia, Somalia [online] Ηλεκτρονική διεύθυνση:
<https://www.britannica.com/place/Somalia>

Συνορεύει στα βορειοδυτικά με την Αιθιοπία, στα δυτικά με το Τζιμπουτί και στα νοτιοδυτικά με την Κένυα.

Η χώρα έχει έκταση 637.657 τ.χλμ και πληθυσμό 14.354.000 κατοίκους, σύμφωνα με την εκτίμηση των Ηνωμένων Εθνών για το 2021. Πρωτεύουσα είναι η πόλη του Μογκαντίσου.

Όπως είδαμε και παραπάνω, και οι δύο χώρες βρέχονται από τον Ινδικό Ωκεανό, κάτι το οποίο έχει ως συνέπεια να ανακύπτουν προβλήματα τα οποία σχετίζονται με την ΑΟΖ και τα θαλάσσια σύνορα των 2 χωρών. Παρακάτω, αναφέρονται οι ορισμοί της ΑΟΖ και των θαλάσσιων συνόρων ενώ θα γίνει μια σύντομη αναδρομή στην διπλωματική διαμάχη μεταξύ των δυο χωρών.

ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΖΩΝΗ

Ξεκινώντας, ως ΑΟΖ⁴ (Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη), θεωρείται η θαλάσσια έκταση εντός της οποίας ένα κράτος έχει δικαίωμα έρευνας ή άλλης εκμετάλλευσης των θαλάσσιων πόρων, όπως επίσης και παραγωγής προϊόντων με την αξιοποίηση του νερού και του ανέμου. Η ΑΟΖ εκτείνεται στο θαλάσσιο χώρο που φθάνει τα 200 ν.μ. από την ακτή. Η νομική φύση της ΑΟΖ δεν μπορεί να καθοριστεί με σαφήνεια, καθώς βρίσκεται έξω από την αιγιαλίτιδα ζώνη, παρόλα αυτά εκτιμάται ότι η ΑΟΖ συνίσταται σε ένα πλέγμα δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του παράκτιου και άλλων κρατών, που καθορίζονται με γνώμονα την αναγνώριση κυριαρχικών δικαιωμάτων αλιείας και προστασίας του ενάλιου πλούτου υπέρ του παράκτιου κράτους. Συγχρόνως όμως, πρέπει να υπάρξει εξισορρόπηση με τα συμφέροντα των διαφόρων μερών και της διεθνούς κοινότητας στην ανοικτή θάλασσα. Έτσι, το παράκτιο κράτος αποκτά ΑΟΖ μόνο αν την κηρύξει τυπικά και προβεί σε σχετική ανακοίνωση στο Γενικό Γραμματέα του ΟΗΕ.

---

⁴Ρούκουνας Εμμανουήλ. Νοέμβριος 2019. *Δημόσιο διεθνές δίκαιο*. ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΚΡΑΤΟΣ-ΕΔΑΦΙΚΗ ΑΚΕΡΑΙΟΤΗΤΑ-ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΣΥΝΟΡΑ⁵

Εφόσον γίνεται λόγος για 2 αναγνωρισμένα κράτη, θα πρέπει να καταστεί σαφής η έννοια του κράτους, σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο. Καταρχάς, ένα από τα γνωρίσματα του κράτους είναι η εδαφική επικράτεια. Αυτή έχει ιδιαίτερη νομική βαρύτητα στο μέτρο που όλη η γεωγραφία του διεθνούς δικαίου καθορίζεται με αφετηρία το κρατικό έδαφος, σε αντιδιαστολή με τα εδάφη τα οποία δεν πληρούν την έννοια της κρατικής κυριαρχίας. Στην περίπτωση δε, των παρακτίων κρατών, γίνεται λόγος και για τις αποκαλούμενες θαλάσσιες ζώνες. Πρόκειται για τον θαλάσσιο χώρο που καλύπτει τα τμήματα της θάλασσας που πρόσκεινται στις ακτές και στα οποία το παράκτιο κράτος ασκεί αρμοδιότητες και εξουσίες. Ωστόσο, σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 1 της Σύμβασης του MONTEGO BAY, 'η κυριαρχία του παρακτίου κράτους εκτείνεται, πέρα από την ηπειρωτική του επικράτεια και τα εσωτερικά ύδατα, στην παρακείμενη θαλάσσια ζώνη. Η ζώνη αυτή ονομάζεται χωρική θάλασσα'. Επίσης, το άρθρο 3 της προαναφερθείσας σύμβασης, ορίζει ότι (η έκταση αυτής) δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 12 ν.μ. Όπως προκύπτει λοιπόν, η χωρική θάλασσα αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της εδαφικής επικράτειας του παράκτιου κράτους.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΔΙΑΜΑΧΗ⁶

Η διπλωματική διαμάχη μεταξύ των δυο χωρών, ξεκίνησε το 2014 με τη διεκδίκηση εκ μέρους της Κένυας μεγαλύτερης θαλάσσιας έκτασης, μέσω του επαναπροσδιορισμού των θαλασσίων συνόρων. Αντίθετα, η Σομαλία υποστήριζε πως τα τελευταία πρέπει να χαραχθούν πάνω στην προέκταση του χερσαίου συνόρου τους προς νοτιοανατολική κατεύθυνση.

---

⁵Κώστας Θ. Χατζηκωνσταντίνου, Χαράλαμπος Ελ. Αποστολίδης, Μιλτιάδης Χ. Σαρηγιαννίδης, 2014. *Θεμελιώδεις έννοιες στο διεθνές δημόσιο δίκαιο*. ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΑΚΚΟΥΛΑ ΑΘΗΝΑ-ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

⁶INSTITUTE FOR SECURITY STUDIES (2021) Kenya-Somalia dispute threatens an embattled Horn of Africa. 16 Μάρτιου [online] Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα : <https://issafrica.org/iss-today/icj-draws-the-line-in-kenya-and-somalias-troubled-waters>

Παρακάτω, θα γίνει εκτενέστερη ανάλυση σχετικά με τα πραγματικά περιστατικά της εδώ εξεταζόμενης υπόθεσης μεταξύ των 2 προαναφερομένων χωρών, αλλά και στην τελική απόφαση του Δικαστηρίου της Χάγης.

Η απόφαση του δικαστηρίου ως προς το ζήτημα της αρμοδιότητάς του (2017)

Βασική αρχή του διεθνούς δικαίου στο πλαίσιο της ειρηνικής επίλυσης των διαφορών μεταξύ των κρατών, αποτελεί η αρχή της συναινέσεως κατά την οποία το Διεθνές Δικαστήριο δύναται να επιληφθεί μίας διαφοράς μόνο εφόσον αμφότερα τα κράτη έχουν συναινέσει. Το Δικαστήριο έχει επανειλημμένα τονίσει τη σημασία της αρχής της συναινέσεως σε μείζονος σημασίας υποθέσεις, όπως για παράδειγμα στην υπόθεση του Στενού Κέρκυρας (1949) και στην υπόθεση της Anglo- Iranian Oil Company (1952).

Ειδικότερα, τα κράτη με τη συναίνεσή τους υπαγάγουν όλες ή ορισμένες διαφορές τους στη δικαιοδοσία του Διεθνούς Δικαστηρίου μέσω συμβατικής αποδοχής της αρμοδιότητάς του (αρ.36 παρ.1 του ΚατΔΔΧ), μέσω της σύναψης συνυποσχετικού ή με τη σύναψη σχετικής συνθήκης. Επιπλέον, αρμοδιότητα του Δικαστηρίου θεμελιώνεται με αποδοχή της προαιρετικής ρήτρας υποχρεωτικής δικαιοδοσίας του κατά το αρ. 36 παρ.2, όπως συνέβη και στη συγκεκριμένη υπόθεση. Συγκεκριμένα, η παράγραφος 2 του αρ.36 προβλέπει ότι τα κράτη που είναι μέρη του καταστατικού, έχουν τη δυνατότητα οποιαδήποτε χρονική στιγμή να προβούν σε δήλωση ότι αναγνωρίζουν ως υποχρεωτική *ipso facto*, χωρίς άλλη ειδική συμφωνία και σε σχέση με οποιοδήποτε κράτος που αναλαμβάνει την ίδια υποχρέωση, την αρμοδιότητά του Δικαστηρίου. Η αρμοδιότητά του εκτείνεται ως προς όλες τις διαφορές που σχετίζονται με την ερμηνεία των συμβάσεων, τα ζητήματα διεθνούς δικαίου, τις παραβιάσεις διεθνών υποχρεώσεων καθώς και τη φύση

ή την έκταση της υποχρέωσης επανόρθωσης που προκύπτει λόγω παραβίασως διεθνούς υποχρέωσης.⁷

Κατά την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η δήλωση του άρθρου 36 παρ.2, μολονότι συνιστά μονομερή δικαιοπραξία, δημιουργεί με την αντίστοιχη δήλωση άλλου κράτους έναν “συναινετικό δεσμό”, ήτοι μία συμβατική σχέση μεταξύ των δύο κρατών. Η αρμοδιότητά του ΔΔΧ⁸, που ιδρύεται βάσει των παραπάνω δηλώσεων, θεμελιώνεται υπό τον όρο της αμοιβαιότητας. Κάθε διάδικό μέρος, έχει το δικαίωμα να επικαλείται τόσο τις επιφυλάξεις που το ίδιο έθεσε κατά τη δήλωσή του, όσο και αυτές αντίστοιχα που έχει διατυπώσει το άλλο μέρος. Η αρμοδιότητά του Διεθνούς Δικαστηρίου, εκτείνεται έως το σημείο σύμπτωσης των δηλώσεων βουλήσεως των κρατών, δηλαδή μέχρι το βαθμό που (οι δηλώσεις) συνιστούν μία κοινή δήλωση.⁹

Το άρθρο 282 της Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας, αναφέρεται σε διάφορα είδη συμφωνιών βάσει των οποίων υφίσταται η δυνατότητα αποκλεισμού της εφαρμογής του 2^{ου} τμήματος του Μέρους XV της Σύμβασης. Η σύμβαση αυτή μπορεί να είναι πολυμερής ή διμερής, ανοιχτή ή κλειστή, περιφερειακή ή μπορεί να έχει τη μορφή αποδοχής της δικαιοδοσίας του ΔΔΧ μέσω του αρ. 36 παρ.2 του Καταστατικού¹⁰.

Η Κένυα και η Σομαλία είχαν συμφωνήσει, στο πλαίσιο ενός μνημονίου το 2009, ότι θα διευθετούσαν τη διαφορά με διμερείς διαπραγματεύσεις. Μετά την ανεπιτυχή ολοκλήρωση των διμερών διαπραγματεύσεων μεταξύ των δύο χωρών, η Σομαλία προσέφυγε στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης. Συγκεκριμένα, πριν την προσφυγή στο Δικαστήριο πραγματοποιήθηκαν δύο συναντήσεις (τον Μάρτιο και τον Ιούλιο του 2014), ενώ είχε προγραμματιστεί και τρίτη συνάντηση τον Αύγουστο του 2014 στο Μογκαντίσου, η οποία, όμως, δεν πραγματοποιήθηκε λόγω απροειδοποίητης απουσίας των αντιπροσώπων της Κένυας. Η Σομαλία, λαμβάνοντας υπόψη της ανεπιτυχείς διαπραγματεύσεις καθώς και τη μη εμφάνιση των αντιπροσώπων της Κένυας,

⁷Ε. Ρούκουνας, Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο, σελ. 564

⁸ΔΔΧ: Διεθνές Δικαστήριο Χάγης

⁹Ε. Ρούκουνας, Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο, σελ. 564-565/

¹⁰NordquistM., Rosenne, S. andSohnL. (1989). United Nations Convention on the Law of the Sea (Volume V),pg. 26-27

προσέφυγε στις 28 Αυγούστου 2014 στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης, με σκοπό την θαλάσσια οριοθέτηση μεταξύ των δύο κρατών στον Ινδικό Ωκεανό.

Αμφότερα τα δύο κράτη, είχαν αποδεχθεί μέσω του αρ. 36 παρ. 2 του ΚατΔΔΧ¹¹ τη δικαιοδοσία του ΔΔΧ. Ωστόσο, η Κένυα είχε διατυπώσει επιφύλαξη κατά την οποία το εν λόγω δικαστήριο στερούνταν αρμοδιότητας επί διαφοράς για την οποία τα μέρη έχουν αποφασίσει ότι θα λυθεί με προσφυγή σε άλλο ή άλλα μέσα της επιλογής τους. Έτσι, η Κένυα προέβαλε ως ένσταση την αναρμοδιότητα του ΔΔΧ επί της συγκεκριμένης διαφοράς, επικαλούμενη την ύπαρξη ενός Memorandum of Understanding- Μνημονίου Συνεργασίας μεταξύ των δύο χωρών. Συγκεκριμένα, η Κένυα προέβαλε τον ισχυρισμό ότι από τη στιγμή που δεν έχει διατυπωθεί δήλωση επιλογής forum (αρ.287 της Σύμβασης ΔΘ¹²), τότε εφαρμόζεται η διαδικασία επίλυσης μέσω του Παραρτήματος VII. Επίσης, υποστήριξε πως η επιφύλαξη που έχει διατυπώσει, εφόσον έχει γίνει δεκτή από το αντισυμβαλλόμενο μέρος, αποτελεί διάταξη της Σύμβασης ΔΘ και, άρα, ισχύει ως *lex specialis* και *lex posterior*¹³. Η Κένυα, επιπλέον, δεν παρέλειψε να τονίσει ότι λόγω της επιφύλαξης, η δήλωση του αρ. 36 παρ. 2 δεν αποτελεί συμφωνία κατά τους όρους του αρ. 282 της Σύμβασης ΔΘ.

Η Σομαλία και η Κένυα, όπως προκύπτει από την απόφαση, συμφωνούσαν ότι εάν τα μέρη έχουν επιλέξει το ΔΔΧ για μία διαφορά ερμηνείας ή εφαρμογής της Σύμβασης, τότε θεμελιώνεται αρμοδιότητά του Δικαστηρίου και ταυτόχρονα δεν εφαρμόζεται το 2^ο τμήμα του μέρους XV. Το βασικό επιχείρημα της Σομαλίας, είναι ότι από τη στιγμή που ένα κράτος δηλώσει ότι επιθυμεί να δεσμευτεί συμβατικά (προτεραιότητα στη συμβατική ρύθμιση βάσει του αρ.282), τότε ιδρύεται διεθνής δικαιοδοσία του Δικαστηρίου. Το ΔΔΧ, απεφάνθη με την απόφασή του ότι το 2^ο τμήμα του Μέρους XV εφαρμόζεται ως το ύστατο μέσο επίλυσης ενώ έκρινε ότι η συγκεκριμένη υπόθεση υπάγεται στη δικαιοδοσία του, καθώς, σύμφωνα με

---

¹¹Καταστατικό του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης.

¹²Σύμβαση του Δικαίου της Θάλασσας.

¹³Maritime Delimitation in the Indian Ocean (Somalia v. Kenya) Preliminary Objections (2017), International Court of Justice [online] Ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://www.icj-cij.org/en/case/161>, p. 43 para. 107.

την απόφασή του, η δήλωση του αρ.36 του Καταστατικού του ΔΔΧ εμπίπτει στο πεδίο του αρ.282 της Σύμβασης. Διαφορετικά, η ελευθερία επιλογής των κρατών θα καθίσταντο άνευ περιεχομένου. Επιπλέον, το ΔΔΧ έκρινε ότι έχει αρμοδιότητα για να μην τεθεί θέμα αρνησιδικίας και αναφέρθηκε σε προγενέστερη νομολογία του ΔΔΔΔ¹⁴, και συγκεκριμένα στην υπόθεση *Factory at Chorzow*, προκειμένου να στηρίξει την άποψή του. Κατ' αυτόν τον τρόπο, επιδιώκεται η αποφυγή εκ μέρους του δικαστηρίου της τυχόν παρελκυστικής τακτικής της Κένυας, η οποία ήδη από τον Ιανουάριο του 2017, είχε καταθέσει δήλωση σύμφωνα με την οποία εξαιρούσε διαφορές οριοθέτησης βάσει του αρ.298 παρ.1 της Σύμβασης¹⁵.

Απόφαση επί της ουσίας (2021)

Η απόφαση του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης, επιχείρησε να δώσει τέλος στη χρόνια διαμάχη μεταξύ των δύο κρατών. Σε μεγάλο βαθμό τάχθηκε υπέρ της συνοριακής γραμμής που πρότεινε η Σομαλία. Συγκεκριμένα, η Σομαλία υποστήριξε ότι τα θαλάσσια σύνορά της θα πρέπει να ακολουθούν τη νοτιοανατολική κατεύθυνση των χερσαίων συνόρων της. Το θαλάσσιο όριο, δηλαδή, θα πρέπει να εκτείνεται σε ίση απόσταση ή σε μία διάμεση γραμμή από τα αντίστοιχα χερσαία σύνορα. Το Δικαστήριο με την απόφασή του, απεφάνθη ότι δεν υπήρχε συμφωνημένο θαλάσσιο σύνορο μεταξύ των δύο κρατών και, εν συνεχεία, προέβη στη χάραξη ενός νέου συνόρου αντίστοιχου σχεδόν με αυτό που διεκδικούσε η Σομαλία. Η χάραξη του νέου ορίου έγινε, όπως μνημονεύεται στην απόφαση, σύμφωνα με τα άρθρα 15, 74 και 83 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας του 1982. Στην Κένυα, πάντως, επιδικάστηκε από το Δικαστήριο ένα μέρος της επίμαχης περιοχής, το οποίο εκτείνεται σε έκταση μεγαλύτερη των 100.000 τετραγωνικών χιλιομέτρων.

---

¹⁴Διαρκούς Δικαστηρίου Διεθνούς Δικαιοσύνης.

¹⁵Chan, K. (2018). The ICJ's Judgement in *Somalia v. Kenya* and its Implications for the Law of the Sea, *Utrecht Journal of International and European Law* [online] Ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://www.utrechtjournal.org/articles/10.5334/ujiel.450/>, p.200

Ως προς τον ισχυρισμό της Κένυας ότι η Σομαλία είχε συναινέσει σιωπηρά στη χάραξη των συνόρων που υποστηρίζει η Κένυα για το λόγο ότι για μεγάλο χρονικό διάστημα δεν είχε εκφράσει διαμαρτυρίες, το Δικαστήριο απεφάνθη ότι (ο ισχυρισμός αυτός) δεν ευσταθεί, λέγοντας ότι δεν υπάρχει σιωπηρή συμφωνία για «de facto» οριοθέτηση των θαλάσσιων συνόρων. Συγκεκριμένα, η Κένυα είχε προβάλει τους ισχυρισμούς ότι α. τα δύο κράτη είχαν προβεί στη χάραξη των συνόρων σχετικά με τα χωρικά ύδατα, την ΑΟΖ και την υφαλοκρηπίδα με σιωπηρή συμφωνία. Η Κένυα, δηλαδή, υποστήριξε ότι η Σομαλία έχει αποδεχτεί σιωπηρά την οριοθέτηση, αφού με τη συμπεριφορά της (μη έκφραση αντιρρήσεων για σημαντικό χρονικό διάστημα) προκύπτει η συγκατάθεση της. β. Επίσης, η Κένυα επικαλέστηκε τη συνεπή πρακτική των μερών αναφορικά με την αλιεία, τη θαλάσσια επιστημονική έρευνα και τις γεωτρήσεις πετρελαίου, σύμφωνα με την οποία τα μέρη είχαν περιορίσει τις δραστηριότητές τους εντός συγκεκριμένων ορίων. Πάντως, ως προς το δεύτερο επιχείρημα της Κένυας, το Δικαστήριο επισήμανε ότι «η μακροχρόνια πρακτική εξόρυξης πετρελαίου δεν αποτελεί από μόνη της στοιχείο για την εδραίωση θαλάσσιων συνόρων».

Η μέθοδος οριοθέτησης που εφάρμοσε το Δικαστήριο στη χάραξη του συνόρου, στηρίζεται στην προέκταση των χερσαίων συνόρων των δύο χωρών. Το Δικαστήριο, δηλαδή, ακολούθησε την πάγια τακτική που έχει υιοθετήσει και σε άλλες παρόμοιες υποθέσεις (όπως για παράδειγμα στην υπόθεση Ρουμανίας κατά Ουκρανίας για την οριοθέτηση των θαλάσσιων συνόρων στη Μαύρη Θάλασσα). Συγκεκριμένα, το Δικαστήριο ακολούθησε τρία στάδια. Κατά το πρώτο στάδιο, σχεδίασε μία προσωρινή γραμμή ίσης απόστασης από τα κατάλληλα σημεία βάσης, σύμφωνα με αντικειμενικά κριτήρια, στις ακτές των κρατών. Το δεύτερο στάδιο, περιελάμβανε την εξέταση για τυχόν συνδρομή ιδιαίτερων περιστάσεων, οι οποίες απαιτούν την προσαρμογή ή τη μετατόπιση της προσωρινής γραμμής προκειμένου να υπάρξει μία δίκαιη λύση. Τέλος, κατά το τρίτο στάδιο, το Δικαστήριο προέβλεψε σε μία εκ των υστέρων εξέταση της συνδρομής της αρχής της αναλογικότητας, δίνοντας ιδιαίτερη σημασία στο εάν παραβιάζεται η *strict sensu*

αναλογικότητα, ήτοι εάν υπάρχει σημαντική δυσαναλογία μεταξύ των θαλάσσιων περιοχών που αποκτά το κάθε κράτος¹⁶.

Λαμβάνοντας υπόψη τα στάδια που ακολούθησε το Δικαστήριο, φαίνεται η μεγάλη σημασία που αυτό αποδίδει στην αρχή της αναλογικότητας, αλλά καταδεικνύεται έντονα και η προσπάθεια επίτευξης μίας δίκαιης κατανομής των θαλάσσιων ζωνών. Όπως αναφέρεται και στο κείμενο της απόφασης, ο δικαστής Joan Donoghue επισήμανε ότι «το Δικαστήριο έχει την πεποίθηση ότι η προσαρμοσμένη γραμμή που καθορίστηκε ως θαλάσσιο σύνορο για την ΑΟΖ στην υποθαλάσσια κρηπίδα της Σομαλίας κα της Κένυας, αποτελεί μία δίκαιη λύση κατ' επιταγή των διατάξεων 74 παρ.1 και 83 παρ.1 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας¹⁷».

Επίλογος

Συμπερασματικά, η απόφαση του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης στην υπόθεση Σομαλία κατά Κένυας είχε ως συνέπεια την οριοθέτηση των συνόρων μεταξύ των δύο χωρών, δίνοντας τέλος στη διαμάχη που επικρατούσε για αρκετά χρόνια. Η απόφαση αυτή, συμβάλει στην καθιέρωση μίας συνεπούς νομολογίας σχετικά με την οριοθέτηση των θαλάσσιων συνόρων, επιβεβαιώνοντας ότι η μέθοδος ίσης απόστασης αποτελεί την πλέον τυπική διαδικασία οριοθέτησης. Το Δικαστήριο ερμήνευσε και εφάρμοσε με συναίνεση τις σχετικές διατάξεις της Σύμβασης του Δικαίου της Θάλασσας, γεγονός που αποδεικνύει την εδραίωση μίας σταθερής πλέον

---

¹⁶Ioannides Nicholas A., Yiallourides Constantinos (2021) A Commentary on the Dispute Concerning the Maritime Delimitation in the Indian Ocean. EjiI: Talk! 22 Οκτωβρίου [online] Ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://www.ejiltalk.org/a-commentary-on-the-dispute-concerning-the-maritime-delimitation-in-the-indian-ocean-somalia-v-kenya/>

¹⁷Γαιπάτζης, Δ., Υπέρ της Σομαλίας η απόφαση του Διεθνούς Δικαστηρίου στη διένεξη της ΑΟΖ με την Κένυα, 12/10/2021

έννομης τάξης στο δίκαιο της θάλασσας. Επιπλέον, στην απόφαση αυτή του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης υπογραμμίζεται η προτεραιότητα και η μεγάλη σημασία που έχει η έννοια της «δίκαιης λύσης» που επιβάλλεται ως εργαλείο επίλυσης θαλάσσιων διαφορών με τα 74 παρ.1 και 83 παρ.1 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας.

Πάντως, παρά τη σαφή στάση του Δικαστηρίου μετά τη σχετική ανακοίνωση της απόφασης, δεν φαίνεται ότι έλαβε οριστικά τέλος η χρόνια διαμάχη των κρατών. Συγκεκριμένα, ο πρόεδρος της Κένυας δήλωσε δημοσίως ότι δεν αποδέχεται τα συμπεράσματα του Δικαστηρίου. Αντίθετα, ο πρόεδρος της Σομαλίας σε τηλεοπτική του ομιλία ζήτησε από την Κένυα να σεβαστεί το διεθνές δίκαιο και, συνεπώς, την απόφαση του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης. Οι στάσεις των εκατέρωθεν κρατών, προμηνύουν τη διαιώνιση αυτής της σύγκρουσης, χωρίς όμως να υποβιβάζουν το κύρος και την ουσιαστική συμβολή του Δικαστηρίου της Χάγης στην εν λόγω απόφαση.

Βιβλιογραφία

Ρούκουνας Εμμανουήλ. Νοέμβριος 2019. *Δημόσιο διεθνές δίκαιο*. ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Χατζηκωνσταντίνου Κώστας Θ., Χαράλαμπος Ελ. Αποστολίδης, Μιλτιάδης Χ. Σαρηγιαννίδης, 2014. *Θεμελιώδεις έννοιες στο διεθνές δημόσιο δίκαιο*. ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΑΚΚΟΥΛΑ ΑΘΗΝΑ-ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Ηλεκτρονικές πηγές-Αρθρογραφία

Γαιπάτζης Δ., Υπέρ της Σομαλίας η απόφαση του Διεθνούς Δικαστηρίου στη διένεξη της ΑΟΖ με την Κένυα, 12/10/2021

Britannica Encyclopedia, Kenya [online] Ηλεκτρονική διεύθυνση:

<https://www.britannica.com/place/Kenya>

Britannica Encyclopedia, Somalia [online] Ηλεκτρονική διεύθυνση:

<https://www.britannica.com/place/Somalia>

Chan, K. (2018). The ICJ's Judgement in Somalia v. Kenya and its Implications for the Law of the Sea, *Utrecht Journal of International and European Law* [online] Ηλεκτρονική διεύθυνση:
<https://www.utrechtjournal.org/articles/10.5334/ujiel.450/>

INSTITUTE FOR SECURITY STUDIES (2021) Kenya-Somalia dispute threatens an embattled Horn of Africa. 16 Μάρτιου [online] Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα :

<https://issafrica.org/iss-today/icj-draws-the-line-in-kenya-and-somalias-troubled-waters>

Ioannides Nicholas A., Yiallourides Constantinos (2021) A Commentary on the Dispute Concerning the Maritime Delimitation in the Indian Ocean. *Ejil: Talk!* 22 Οκτωβρίου [online] Ηλεκτρονική διεύθυνση:
<https://www.ejiltalk.org/a-commentary-on-the-dispute-concerning-the-maritime-delimitation-in-the-indian-ocean-somalia-v-kenya/>

Πρωτογενείς πηγές

Maritime Delimitation in the Indian Ocean (Somalia v. Kenya) Preliminary Objections (2017), International Court of Justice [online] Ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://www.icj-cij.org/en/case/161>